

KV 18.12.2023 § 147 LIITE D.

VALTUUSTOALOITE ALUEHALLINTOVIRASTON SUORITTAMAN ERITYISEN TARKASTUKSEN VAATIMISEKSI

Kemijärvellä on käyty viimeiset vuodet keskustelua kaupungin konserniyhtiöiden toiminnasta, tilasta ja tilinpäätöksistä. Keskustelu on perustunut luottamushenkilöiden ja ulkopuolisen tilintarkastajan havaintoihin tiettyjen yhtiöiden toiminnasta, sekä yhtiöiden omiin ilmoituksiin yhtiön toiminnassa tapahtuneista liiketoimintakaupoista, niihin liittyneistä toimivaltaoikeuksista ja seikoista sekä luukuista keskeisistä henkilövaihdoksista. Keskusteluissa on ollut varsin kriittinen sävy ja niissä on esitetty erilaisia perusteltuja ja perustelemattomia väitteitä. Vastauksia luottamushenkilöiden esittämiin kysymyksiin ei ole käytännössä saatu kirjallisesti eikä suullisesti. Ikävät ja joko asiattomat tai asialliset huhut ovat jääneet julkisuuteen elämään omaa elämäänsä. Tarvitaan selkeää, rehellistä ja tosiasioihin perustuvaa tietoa tai keskustelu jatkuu vuodesta toiseen. On kaikkien etu antaa ulkopuolisen selvittää kaksi yhtiötä.

Kemijärven omistuksessa on kaksi osakeyhtiötä, joihin aloitteen tekijät vaativat OYL 7:7§ mukaista erityistä tarkastusta, jonka suorittaa hakemuksen perusteella Aluehallintovirasto. Nämä kaksi yhtiötä ovat Kemijärven Kehitys Oy 0347641-8 ja Kemijärven lämpö ja vesi Oy 0210506-8. Yhtiöt ovat olleet keskustelujen keskiössä jo usean vuoden ajan. Kemijärven kaupungin tulee viipymättä kutsua koolle, viimeistään 28.2.2024 mennessä ylimääräiset yhtiökokoukset ja vaatia OYL 7:7§ mukaista erityistä tarkastusta, jonka AVI suorittaa. Tätä edellyttää kaupungin etu.

Erityinen tarkastus on AVI:n hankkiman selvittäjän tekemä tarkastus. Tarkastus on laajempi kuin perinteinen tilintarkastus. Se voi koskea osakkeenomistajan ja yhtiön välisiä toimia, yhtiön ja kolmannen välisiä toimia tai yhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan toimia.

Seuraavassa yhtiöiden erityisen tarkastuksen mukaiset perusteet ja syyt, joiden vuoksi tarkastus on suoritettava.

Kemijärven Kehitys Oy 0347641. Kemijärven kaupungissa on käynnissä Erityistilintarkastus, jossa selvitetään Boreal Bioref Oy nimisen yhtiön toimintaan liittyviä tilinpäätöksiä, tilitoimenpiteitä ja hallinnollisia päätöksiä. Valtuutetuille esitellyn tarkastuksen välivaiheen yhteydessä Tilintarkastaja ilmoitti, ettei tarkastus voi keskittyä Kemijärven Kehitys Oy:n sisäiseen hallintoon, toimintaan ja taloudenpitoon. Tähän hänen toimeksiantonsa eli toimivaltansa ei riitä. Tilintarkastaja esitti, että mikäli halutaan saada kokonaiskuva Kemijärven kaupungin ja sen konserniyhtiön Kehitys Oy:n sisäisestä toiminnasta, sen hallinnosta ja taloudenpidosta on tehtävä erityinen tarkastus, jonka AVI määrää. Esityksessä esitettiin lukuisia perusteltuja näkemyksiä yhtiön ja kaupungin välisestä toiminnasta ja yhtiön sekä jonkun kolmannen osapuolen välisestä toiminnasta. Väitetyt tapahtumat ja toimet antoivat viitteitä, ettei niissä olisi noudatettu Osakeyhtiölakia, verolakeja ja kaupungin konserniohjetta, lain sallimissa rajoissa.

Erityinen tarkastus koskee Kehitys Oy:n talouden ja hallinnon osalta vuosia 2016-2023. Tässä yhteydessä on vaadittava tarkastuksen kohteeksi osakkaan ja yhtiön välinen hallinto- ja taloudenpito. Tarkastus on oltava sellainen, että selviää kaikki yhtiön ja osakkeenomistajan eli Kemijärven kaupungin välinen hallinnollinen ja taloudellinen toiminta. Erityisessä tarkastuksessa on huomioitava Boreal Bioref Oy:n tai sen seuraajien kanssa tehty hallinnollinen ja taloudellinen yhteistoiminta, sekä sopimukset. Tarkastus tulee koskea muun muassa yhtiön ja lainopillisten yhtiöiden välisiä toimenpiteitä mahdollisimman laajasti. Erityisessä tarkastuksessa on huomioitava yhtiön hallitusten ja työntekijöiden toiminta suhteessa yhtiöön, onko se ollut yhtiön edun mukaista vai moitittavaa. OYL 7:7:3 mukaan erityisellä tarkastuksella on painavia syitä, johtuen muun muassa edellä esitetty, että kaupungin tarkastuslautakunnan määräämän tarkastajan havainnot ja esitykset.

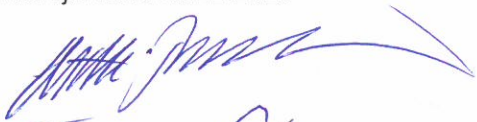
Kemijärven Lämpö ja Vesi Oy 0210506-8. Vuonna 2019 Kemijärven kaupungin omistama Lämpö ja Vesi Oy kilpailutti kaupungin luvalla liiketoimintakaupan Pyhän ja Pelkosenniemen lämpölaitoksista. Kilpailutuksen voitti rovaniemeläinen Napapiirin Vesi Oy. Valtuusto hyväksyi kaupan 17.6.2019. Valtuusto antoi luvan

myydä kohteet NeVe Oy:lle. Kauppa toteutui 1.6.2023 jolloin Pyhän ja Pelkosenniemen lämpölaitokset myytiin, maanvuokrasopimuksineen Aurora Lämpö Oy:lle. Yhtiön omistaa Neve Arctic Infra Oy:n kautta NeVe Oy ja Osuuspankkien OP Infra Ky, ei siis valtuuston päättämä NeVe Oy. Aurora Lämpö Oy teki vahvan tappiollisen liiketuloksen vuonna 2022, 1,2 miljoonan liiketoiminnalla. Ostajan osaomistaja on Ky josta ei löydy tilinpäätöstietoja, siitä ei ole merkintöjä julkisissa luotettavuusrekistereissä, eikä sen toiminnasta kerrota mitään julkisissa rekistereissä. Sen omistajan Neve Arctic Infra Oy:n liikevaihto oli puolestaan tuhat euroa. Tätä täysin uutta kauppaa, täysin uuden yhtiön kanssa, joka ei osallistunut vuoden 2019 kilpailutukseen ei ole käsitelty vuoden 2023 aikana eikä aikaisemmin Kemijärven kaupunginhallituksessa eikä Kemijärven kaupunginvaltuustossa. Kaupunki omistajana ei ole käsitelty kauppaa, vaikka ostaja on eri kuin aikanaan 2019 on valtuustossa päätetty. Tältä osin on selvítettävä, onko Lämpöyhtiöllä ollut toimivaltaa, lupaa omistajalta kauppaan. Yhtiö eli Aurora Lämpö Oy aikoo levittäytyä koko Itä-Lappiin. Kaupunginhallitukselle ja kaupunginvaltuustolle ei ole selvitetty uuden ostajan tavoitteita, jotta se olisi voinut tulkita ja päättää kaupan hyväksymisestä. Lämpöyhtiössä on ollut merkittäviä toimitusjohtajien vaihdoksia ja väitteitä erilaisista toimista, joiden perusteetta vaihdokset ovat olleet perusteltuja. Yhtiön henkilöstö on kirjelmöinyt Kemijärven kaupunginhallitukselle ongelmista, joita on ilmennyt talouden, hallinnon ja toimivan johdon kanssa. Nämä seikat ovat heikentäneet omistajan luottamusta ja yhtiön itsenäisyys on estänyt tosiasioiden selvittämisen perinteisen tilintarkastustoiminnan yhteydessä.

Kemijärven Lämpö ja Vesi Oy:n toiminnan, talouden ja liiketoimintakauppojen selvitys on toteutettava OYL 7:7:3 mukaan vuosilta 2019-2023. Erityisenä perusteena ja kohteena ovat tehdyt toimet Pyhän ja Pelkosenniemen lämpölaitosten liiketoimintakauppojen osalta. Onko niissä noudatettu osakeyhtiölakia, Kemijärven konserniohjetta ja EU kilpailutuslainsäädäntöä. Onko hallituksen, sen puheenjohtajan ja toimitusjohtajien toimesta aiheutettu vahinkoa kaupungille. Onko noudatettu salassapito sopimuksia. On myös selvítettävä mihin perustuvat yhtiön hallinnon toimet, joiden seurauksena yhtiöstä on lyhyessä ajassa vaihdettu neljä toimitusjohtajaa. On myös selvítettävä yhtiön sisäisen toiminnan merkitys kun yhtiön henkilöstö esittää väitteitä yhtiön hallinnon henkilöiden toiminnasta. On erityisesti selvítettävä ovatko yhtiön toimihenkilöt ja luottamushenkilöt, erityisesti hallituksen puheenjohtajat ja hallitukset aiheuttaneet toimillaan yhtiölle taloudellista vahinkoa tai toimineet muuten moitittavasti.

Kemijärven vuoden 2024 budjetissa on varattu määräraha, Konserniohjeen mukaiseen kerran vaalikaudessa suoritettavaan ulkoiseen tarkastukseen konsernin yhtiöissä. Tälläkin perusteella Erityinen tarkastus on tehtävä, koska rahoitusta on jo olemassa.

Kemijärvellä 18.12.2023

Vesa Stenroos
Hannu Siltanen
Rehti Rajana
Rehti
Jouko Väärä
Sipi Jivari
Pauli Alakko

